

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

คู่มือปฏิบัติงาน

สำหรับผู้ประกอบอาชีพรับซื้อของเก่า

กรมควบคุมมลพิษ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คณะผู้จัดทำ
คู่มือปฏิบัติงานสำหรับผู้ประกอบอาชีพรับซื้อของเก่า

ที่ปรึกษา

ดร. สุพัฒน์ หวังวงศ์วัฒนา
นางมิ่งขวัญ วิชารังสฤษฎ์
นางสุณี ปิยะพันธุ์พงศ์

อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
ผู้อำนวยการสำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย

คณะทำงาน

นางสาวณภวีส์ บัวสรวง
นางสาววานิช สวาโย
นายไชยา บุญชิด
นางสุนันทา พลทวงษ์
นางสาววาสนา แจ่มประจักษ์
นายวรรณลพ สนงาม
นางสาวจิรวรรณ แก้วม้า
นางสาวจิราภรณ์ นวลทอง
นางสาวเสาวรส แสงประเสริฐ
นายพีรตณย์ หมั่นภักดี
นายวาทิต หวันท้อ

ผู้อำนวยการส่วนลดและใช้ประโยชน์ของเสีย
นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 7ว
นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 6ว
นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 6ว
นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 6ว
นักวิชาการสิ่งแวดล้อม
นักวิชาการสิ่งแวดล้อม
นักวิชาการสิ่งแวดล้อม
นักวิชาการสิ่งแวดล้อม
นักวิชาการสิ่งแวดล้อม
นักวิชาการสิ่งแวดล้อม

จัดพิมพ์และเผยแพร่

ส่วนลดและใช้ประโยชน์ของเสีย

สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย

กรมควบคุมมลพิษ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

92 ซอยพหลโยธิน 7 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทรศัพท์ 0 2298 2408-11 โทรสาร 0 2298 2409

พิมพ์ครั้งที่ 2 ปีที่พิมพ์ 2551 จำนวน 4,000 เล่ม

คำนำ

การนำวัสดุเหลือใช้หรือสิ่งของเหลือใช้มากลับมาใช้ประโยชน์ด้วยกระบวนการรีไซเคิล เป็นช่องทางหนึ่งในการช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องกำจัด ในขณะเดียวกันก็เป็นการลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติด้วยการใช้ซ้ำ หรือนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดอื่นๆ ในปี พ.ศ. 2549 มีการคัดแยกและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ 3.19 ล้านตัน โดยครึ่งหนึ่งของขยะที่นำมาใช้ประโยชน์เกิดจากการคัดแยกในชุมชนผ่านกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพรับซื้อของเก่าตั้งแต่ คนค้ายขยะ ชาเล้งร้านรับซื้อของเก่า ซึ่งการสะสมสิ่งของหรือวัสดุรีไซเคิล หากขาดความเข้าใจและการจัดการที่เหมาะสมตามหลักสุขาภิบาล จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อทั้งสุขภาพอนามัยของผู้ประกอบการอาชีพ ผู้ที่อาศัยอยู่ข้างเคียงและสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์นำโรค เสี่ยงดังจากการกระทบกันของเศษโลหะหรือการขนย้ายสิ่งของ อุบัติเหตุจากของมีคม การตกหล่นของสารเคมีและสารอันตรายระหว่างการขนย้าย กลิ่นจากการหมักหมมของสิ่งตกค้างเน่าเสีย น้ำเสียจากการล้างขวด ภาชนะ หรือพลาสติก ตลอดจนปัญหาด้านทัศนียภาพที่ไม่น่ามอง และการบุกรุกพื้นที่ทางเท้า เป็นต้น

กรมควบคุมมลพิษ เป็นหน่วยงานของภาครัฐที่มีหน้าที่สนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในประเทศ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพรับซื้อของเก่า ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านการลด การใช้ซ้ำ และการแปรรูปใช้ใหม่ (Reduce Reuse และ Recycle: 3Rs) จึงได้จัดทำคู่มือปฏิบัติงานสำหรับผู้ประกอบการอาชีพรับซื้อของเก่า เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในการประกอบอาชีพ โดยมีเนื้อหาประกอบด้วยความปลอดภัย สุขภาพอนามัย และระบบการจัดการร้านที่ดีที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชนที่อาศัยอยู่ข้างเคียง

กรมควบคุมมลพิษ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือปฏิบัติงานสำหรับผู้ประกอบการอาชีพรับซื้อของเก่าเล่มนี้ จะเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานสำหรับผู้ประกอบการอาชีพรับซื้อของเก่าให้เกิดผลเป็นรูปธรรมได้อย่างเหมาะสมกับการประกอบอาชีพ ให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย

กรมควบคุมมลพิษ

สารบัญ

หน้า

คำนำ

1 สิ่งที่เราควรรู้	3
ประเภทขยะ การจัดการ และการใช้ประโยชน์	3
รู้ได้อย่างไรว่าผลิตภัณฑ์หรือภาชนะนี้เป็นขยะอันตราย	4
2 การปฏิบัติงานที่ปลอดภัยและข้อควรระวัง	7
การแต่งกายที่เหมาะสมและปลอดภัย	7
การใช้รถ ใช้ถนนให้ถูกต้อง	8
การปฏิบัติตนในการคัดแยกขยะ	9
การปฏิบัติตนเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน	10
กรณีของเสียอันตรายที่เป็นของเหลว หก/รั่ว/ไหล	11
ข้อควรระวัง	12
3 การดูแลสภาพแวดล้อมของร้านรับซื้อของเก่า	13
4 การปฏิบัติตนเมื่อพบวัตถุต้องสงสัยหรือขยะอันตราย	14
กรณี ทราบประเภทขยะอันตราย หรือสารพิษ	14
กรณี ไม่ทราบประเภทขยะอันตราย แหล่งที่มา หรือลักษณะ	14
5 การเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นจากการทำงานและการรักษาพยาบาลเบื้องต้น	16

1

สิ่งที่ควรรู้

ประเภทของ: การจัดการ และการใช้ประโยชน์

ขยะมูลฝอยแบ่งตามคุณสมบัติการใช้ประโยชน์และการกำจัดได้ 4 ประเภท ดังนี้

1. **ขยะรีไซเคิล** เช่น พลาสติก กระดาษ แก้ว โลหะ เป็นต้น ขยะประเภทนี้สามารถใช้ประโยชน์โดยนำไปแปรรูปผ่านกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่
2. **ขยะย่อยสลายได้** เช่น เศษอาหาร เปลือกผักผลไม้ หรือขยะเน่าเสีย สามารถนำไปหมักทำปุ๋ยอินทรีย์ หรือน้ำหมักชีวภาพ
3. **ขยะทั่วไป** เช่น เศษวัสดุก่อสร้าง พลาสติกหรือกระดาษที่รีไซเคิลไม่ได้ เช่น ถูพลาสติก กระดาษห่อลูกอม ต้องนำไปกำจัดโดยการฝังกลบอย่างถูกต้องหลักสุขาภิบาล
4. **ขยะอันตราย** เช่น ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ ยาหรือสารเคมีเสื่อมสภาพ จะต้องนำไปกำจัดด้วยวิธีพิเศษ

จะรู้ได้อย่างไรว่าผลิตภัณฑ์หรือภาชนะนี้เป็นพิษอันตราย

นอกเหนือจากประเภทของขยะรีไซเคิลแล้ว ผู้ประกอบอาชีพรับซื้อของเก่า จำเป็นต้องมีความรู้เรื่องขยะอันตราย เนื่องจากการรีไซเคิลวัสดุเหลือใช้จากขยะมูลฝอย มีโอกาสได้รับอันตรายจากสารพิษหรือสารกัมมันตรังสีที่เป็นส่วนประกอบ ในวัสดุเหลือใช้บางประเภท ผู้ประกอบอาชีพรับซื้อของเก่าต้องมีความระมัดระวังในการประกอบอาชีพโดยสังเกตคำเตือนและสัญลักษณ์ที่ติดอยู่ข้างภาชนะบรรจุ ดังนี้

* สังเกตคำเตือนที่ระบุอยู่ข้างภาชนะบรรจุ เช่น ห้ามรับประทาน ห้ามเผาอันตราย สารพิษ กัดกร่อน และสารไวไฟ/ที่ติดไฟได้ เป็นต้น

* สังเกตฉลากหรือสัญลักษณ์ที่ติดบนภาชนะบรรจุ เช่น

สัญลักษณ์ที่ติดบนภาชนะบรรจุสารเคมีและวัตถุอันตราย

สัญลักษณ์	ความหมาย	ความเสี่ยงอันตราย
	วัตถุระเบิด ระเบิดได้เมื่อถูกกระแทก เสียดสี หรือ ถูกความร้อน เช่น ที่เอนท์ ดินปืน พลุไฟ ดอกไม้ไฟ	* รังสีความร้อน * แร่อัดอากาศ * สะเก็ดระเบิด
	ก๊าซไวไฟ ติดไฟง่ายเมื่อถูกประกายไฟ เช่น ก๊าซหุงต้ม ก๊าซไฮโดรเจน ก๊าซมีเทน ก๊าซอะเซทิลีน	* รังสีความร้อน * แร่อัดอากาศ * สะเก็ดระเบิด * อาจเกิดภาวะขาดออกซิเจน
	ก๊าซไม่ไวไฟและไม่เป็นพิษ ไม่ไวไฟ ไม่เป็นพิษ แต่อาจเกิดระเบิดได้ หากภาชนะบรรจุถูกกระแทกอย่างแรง หรือได้รับความร้อนสูงจากภายนอก เช่น ก๊าซออกซิเจน ก๊าซไนโตรเจนเหลว ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์	* เกิดบาดเจ็บเนื่องจาก ล้มล้มของเหลวเย็นจัด * แร่อัดอากาศ * สะเก็ดระเบิด
	ก๊าซพิษ อาจตายได้เมื่อสูดดม เช่น ก๊าซคลอรีน ก๊าซแอมโมเนีย ก๊าซไฮโดรเจนคลอไรด์	* เป็นพิษ และกัดกร่อน * คลื่นจากการระเบิด * สะเก็ดระเบิด * อันตรายต่อสิ่งแวดล้อม

สัญลักษณ์ที่ติดบนภาชนะบรรจุสารเคมีและวัตถุอันตราย (ต่อ)

สัญลักษณ์	ความหมาย	ความเสี่ยงอันตราย
	ของเหลวไวไฟ ลุกติดไฟง่ายเมื่อถูกประกายไฟ เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง ทินเนอร์ อะซิโตน ไซลีน	* รังสีความร้อน * สะเก็ดระเบิด * อันตรายต่อสิ่งแวดล้อม
	ของแข็งไวไฟ ลุกติดไฟง่าย เมื่อถูกเสียดสี หรือได้รับความร้อนสูง ภายใน 45 วินาที เช่น ผงกำมะถัน ฟอสฟอรัสแดง ไม้ขีดไฟ	* อาจก่อให้เกิดการระเบิดของผงฝุ่นสารเคมี * เมื่อลุกไหม้จะสลายตัวให้ก๊าซพิษ
	วัตถุที่เกิดการลุกไหม้ได้เอง ลุกไหม้ได้เองเมื่อสัมผัสกับอากาศ ภายใน 5 นาที เช่น ฟอสฟอรัสขาว ฟอสฟอรัสเหลือง โซเดียมซัลไฟด์	* เมื่อลุกไหม้จะสลายตัวให้ก๊าซพิษ * เกิดการติดไฟรุนแรง และมีความร้อนสูง
	วัตถุที่ถูกน้ำแล้วให้ก๊าซไวไฟ ถูกน้ำแล้วให้ก๊าซไวไฟหรือติดไฟได้เอง เช่น แคลเซียมคาร์ไบด์ โซเดียมลิเทียม แมกนีเซียม	* ทำปฏิกิริยารุนแรงกับน้ำ * ความเสี่ยงจากการระเบิด
	วัตถุออกซิไดส์ ไม่ติดไฟ ไม่ระเบิด แต่ช่วยให้สารอื่นเกิดการลุกไหม้ได้ดีขึ้น เช่น ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ โซเดียมไฮโปคลอไรต์ โซเดียมคลอเรต แอมโมเนียมไนเตรท	* ทำปฏิกิริยากับสารอินทรีย์ อาจเกิดการระเบิดหรือลุกไหม้ * เมื่อได้รับความร้อนสูง อาจสลายตัวให้ก๊าซพิษ
	ออร์แกนิกเปอร์ออกไซด์ อาจเกิดระเบิดได้เมื่อถูกความร้อน เสียดสี หรือถูกกระแทกอย่างรุนแรง และสามารถทำปฏิกิริยารุนแรงกับสารอื่นๆ เช่น อะซิโตนเปอร์ออกไซด์ เมทิลคีโตนเปอร์ออกไซด์ ไดเบนโซอิลเปอร์ออกไซด์	* ไวต่อการระเบิดเมื่อถูกกระแทกหรือเสียดสี * ทำปฏิกิริยารุนแรงกับสารอินทรีย์ * เมื่อลุกติดไฟจะเกิดการเผาไหม้อย่างรวดเร็ว

สัญลักษณ์ที่ติดบนภาชนะบรรจุสารเคมีและวัตถุอันตราย (ต่อ)

สัญลักษณ์	ความหมาย	ความเสี่ยงอันตราย
	วัตถุมีพิษ ของแข็งหรือของเหลวปริมาณเล็กน้อย อาจทำให้เสียชีวิตหรือบาดเจ็บอย่างรุนแรงจากการกิน สูดดม หรือสัมผัสผ่านทางผิวหนัง เช่น อาร์ซีนิก ไซยาไนด์ พรอท สารกำจัดศัตรูพืช	* เป็นพิษ * อันตรายต่อสิ่งแวดล้อม
	วัตถุติดเชื้อ วัตถุที่มีเชื้อโรคปนเปื้อนและอาจทำให้เกิดโรคได้ เช่น ขยะติดเชื้อจากโรงพยาบาล เข็มฉีดยาใช้แล้ว แบคทีเรีย เชื้อโรคแอนแทรกซ์ ไวรัส	* แพร่เชื้อโรค * อันตรายต่อสิ่งแวดล้อม
	วัตถุกัมมันตรังสี วัตถุที่สามารถแผ่รังสีที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย เช่น โคบอลต์ เรเดียม ซีเซียม พลูโตเนียม ยูเรเนียม	* เป็นอันตรายต่อผิวหนัง * มีผลต่อเม็ดเลือด
	วัตถุกัดกร่อน สามารถกัดกร่อนผิวหนังและเป็นอันตรายต่อระบบทางเดินหายใจ เช่น กรดเกลือ กรดกำมะถัน โซเดียมไฮดรอกไซด์ แคลเซียมไฮเปอร์คลอไรต์	* กัดกร่อนผิวหนังและเป็นอันตรายต่อระบบทางเดินหายใจ * ทำปฏิกิริยากับโลหะ ทำให้เกิดก๊าซไวไฟ * อันตรายต่อสิ่งแวดล้อม
	วัตถุอื่นที่เป็นอันตราย สารและสิ่งของที่อยู่ในขณะขนส่งมีความเป็นอันตราย ไม่จัดอยู่ในประเภท 1 ถึง 8 หรือสารที่มีการควบคุมอุณหภูมิขณะขนส่งไม่ต่ำกว่า 100 องศาเซลเซียส ในสภาพของเหลวหรือมีอุณหภูมิไม่ต่ำกว่า 240 องศาเซลเซียส ในสภาพของแข็ง เช่น ยางมะตอยเหลว กำมะถันเหลว แก๊จากเตาหลอมโลหะ	* อาจเกิดอันตรายต่อสุขภาพ * ก่อให้เกิดความเป็นพิษ * อาจเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม

2

การปฏิบัติงานที่ปลอดภัยและข้อควรระวัง

การแต่งกายที่เหมาะสมและปลอดภัย

ชาเล้งและคนทำงานในร้านรับซื้อของเก่าควรแต่งกายที่เหมาะสมกับการทำงาน จะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นและลดความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ โดยมีชุดทำงานและอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่เหมาะสมกับการทำงานเพื่อป้องกันอันตรายต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ชุดทำงานและอุปกรณ์ป้องกันอันตราย

ผ้าปิดจมูก ควรใช้ผ้าปิด จมูกตลอดเวลา เพื่อ ป้องกันกลิ่นฝุ่นละออง และ ก๊าซพิษต่างๆ จากระถยนต์

ตะขอกะยวชยะ เป็น อุปกรณ์ที่ช่วยป้องกัน อันตรายสำหรับการ เก็บขยะจากกองขยะ และถัง

แว่นตา เพื่อป้องกันวัสดุ กระเด็นเข้าตา ซึ่งจำเป็น สำหรับคนทำงานในร้าน รับซื้อของเก่าหรือชาเล้ง

เสื้อผ้า ควรสวมใส่เสื้อผ้าที่ ปิดมิดชิด เช่น เสื้อแขนยาว กางเกงขายาว เพื่อป้องกัน สัมผัสสิ่งสกปรกและ ความร้อนของแสงแดด

ถุงมือ ควรสวมถุงมือ เพื่อป้องกันการสัมผัส สารเคมีโดยตรง หรือของ มีคมบาด หรือป้องกัน เชื้อโรคจากการสัมผัสกับ สิ่งของต่างๆ

รองเท้า ควรสวมรองเท้าบูท หรือ รองเท้าหุ้ม ส้น เพื่อป้องกันของมีคมบาด การหกของสารเคมี

การใช้รถใช้ถนนให้ถูกต้อง

การประกอบอาชีพพาหนะส่วนใหญ่ใช้ยานพาหนะประเภทรถเข็น รถถีบสามล้อ และรถจักรยานยนต์พ่วงข้างในการรับซื้อของเก่า ผู้ประกอบอาชีพต้องทราบกฎระเบียบการใช้รถและกฎจราจรที่ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ ดังนี้

1. กรณีที่ใช้รถสามล้อเครื่องและรถยนต์ในการรับซื้อของเก่า กฎหมายระบุให้ผู้ขับขี่ต้องสอบเพื่อขอรับใบอนุญาตขับขี่
2. ไม่ควรดื่มแอลกอฮอล์หรือสารเสพติด และหลีกเลี่ยงการการขับขี่ขณะมีอารมณ์หงุดหงิดหรือวิตกกังวล
3. ห้ามนำรถที่มีสภาพไม่มั่นคง แข็งแรงซึ่งอาจเกิดอันตรายหรืออาจทำให้มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยแก่ผู้ใช้ คนโดยสารหรือประชาชนมาใช้ในการเดินทาง เช่น รถตัวถังผุพัง ยางล้อรถไม่มีดอกยาง คว้นดำ มีเสียงดังจากเครื่องยนต์และท่อไอเสีย
4. รถที่นำมาใช้ต้องมีโคมไฟหน้า-หลัง-ไฟเลี้ยว-ไฟจอด-ไฟเบรก-ไฟฉุกเฉิน-แตร-เบรkmือที่ใช้การได้ ครบถูกต้องตามกฎหมาย
5. รถที่นำมาใช้ต้องติดแผ่นป้ายทะเบียนหน้า-หลัง (มีไฟส่องป้ายทะเบียนหลัง) และติดไฟป้ายวงกลมแสดงการเสียภาษีด้วย
6. รถที่บรรทุกของยื่นเกินความยาวของตัวรถ ในเวลากลางวันต้องติดธงสีแดง เวลากลางคืนต้องติดโคมสีแดงไว้ที่ตอนปลายสุดของรถบรรทุกนั้น ให้สามารถมองเห็นได้ในระยะไม่น้อยกว่า 150 เมตร
7. ไม่บรรทุกของเกินขนาด และมีการป้องกันวัสดุตกหล่นรื้อไหล ส่งกลิ่นหรือปลิวไปจากรถ อันก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ หรือทำให้ถนนสกปรกเปื้อน

การปฏิบัติตนในการคัดแยกขยะ

1. ระมัดระวังมิให้น้ำขยะหรือขยะรวมทั้งเศษวัสดุที่ไม่ต้องการหกหล่นปลิวฟุ้งลงในท่อระบายน้ำ
2. ห้ามเผา หลอม สกัด หรือดำเนินกิจกรรมอื่นใดเพื่อการคัดแยกสกัดโลหะมีค่า หรือทำลายขยะในบริเวณพื้นที่พักอาศัยที่โล่งแจ้ง หรือที่สาธารณะ
3. หากพบวัตถุต้องสงสัยหรือภาชนะบรรจุวัตถุที่ไม่ทราบชนิดแน่ชัดให้ปฏิบัติตามคำแนะนำในคู่มือหน้า 14
4. เมื่อคัดแยกขยะแล้วเสร็จในแต่ละวันให้ทำความสะอาดร่างกายโดยอาบน้ำชำระร่างกายทุกครั้ง
5. ทำความสะอาดเสื้อผ้าหรืออุปกรณ์ป้องกันต่างๆ ภายหลังเลิกใช้งานในแต่ละครั้ง และทำความสะอาดแยกกันต่างหากจากชุดอื่นๆ
6. ควรมีการตรวจสอบสุขภาพประจำปีโดยใช้บัตรประกันสุขภาพ หรือสวัสดิการอื่นๆ เช่น ตรวจเลือด ตับ ไต ปอด และฉีดวัคซีนป้องกันโรค เช่น บาดทะยัก

การปฏิบัติตนเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

กรณีไฟไหม้

1. ผู้เห็นเหตุการณ์ควรตะโกนให้ผู้อื่นทราบ และอพยพออกนอกพื้นที่
2. กันไม่ให้คน หรือสัตว์เลี้ยงเข้าไปในพื้นที่
3. กรณีเพลิงไหม้เล็กน้อย ให้ระงับเหตุเพลิงไหม้ เบื้องต้น โดยใช้ถังดับเพลิง
4. หากไม่สามารถดับไฟได้ หรือในกรณีไฟไหม้รุนแรง ให้แจ้งขอความช่วยเหลือจากผู้รับผิดชอบในพื้นที่เกิดเหตุ เช่น สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (ปภ.) ตำรวจดับเพลิง โรงพยาบาล เป็นต้น

กรณีเกิดเพลิงไหม้ที่ใช้น้ำดับไม่ได้ เช่น เพลิงไหม้สารเคมีประเภท

อีเทอร์ (Ether) บิวทิลดีไฮด์ (Butyraldehyde)

- * สำหรับเพลิงไหม้เล็กน้อย ให้ใช้ผงเคมีแห้ง ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ฉีดน้ำเป็นฝอย หรือใช้โฟมต้านแอลกอฮอล์ ใช้น้ำฉีดเป็นฝอยเพื่อหล่อเย็นภาชนะบรรจุที่สัมผัสถูกเพลิงไหม้
 - * สำหรับเพลิงไหม้รุนแรง ใช้น้ำฉีดเป็นฝอย หรือใช้โฟมต้านแอลกอฮอล์ อย่าใช้น้ำฉีดเป็นลำตรง
5. อำนวยความสะดวกให้พนักงานดับเพลิงทำการดับเพลิง

อุปกรณ์ป้องกันและความคมเพลิงไหม้

อาคารที่มีความสูงไม่เกิน 2 ชั้น และพื้นที่อาคารไม่เกิน 1,000 ตารางเมตร ต้องติดตั้งเครื่องดับเพลิงแบบมือถือ 1 เครื่อง ทุกระยะไม่เกิน 45 เมตร กรณีพื้นที่อาคารเกิน 2,000 ตารางเมตร ต้องมีระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ และมีแสงสว่างจากระบบไฟฟ้าฉุกเฉินทุกชั้นด้วย

กรณีของเสียงอันตรายที่เป็นของเหลว ทก/รั่ว/ไหล

1. กันไม่ให้คน หรือสัตว์เลี้ยงเข้าไปในพื้นที่
2. สวมอุปกรณ์ป้องกัน เช่น หน้ากาก ป้องกันสารเคมี ถุงมือป้องกันสารเคมี ทุกครั้ง ก่อนเข้าไปดำเนินการจัดเก็บ
3. หากปริมาณของเสียอันตรายที่หก/หล่น/รั่ว/ไหล มีปริมาณไม่มากให้ใช้ขี้เลื่อย แกลบ หรือทราย เทกลบเพื่อลดการแพร่กระจาย

4. เมื่อทำความสะอาดพื้นที่เกิดเหตุแล้วเสร็จ ให้ทิ้งอุปกรณ์ที่ใช้ทำความสะอาด และ/หรือตัววัสดุ ดูดซับที่ปนเปื้อนลงในถังภาชนะที่มีฝาปิด หรือถุงพลาสติกเหนียวที่ปิดผนึกได้

5. ซ้ำระล้างร่างกาย และทำความสะอาดอุปกรณ์

ข้อควรระวัง

1. ยกของอย่างถูกวิธี

1.1 ทำถุงให้มีขนาดเล็กลงหรือมีน้ำหนักเบา ก่อนยกให้เท่าที่ถนัดอยู่ข้างหน้าเล็กน้อย

1.2 ย่อเข่าลงให้ชิดสิ่งของ

1.3 หลังตั้งตรง จากนั้นค่อยๆ ลุกขึ้น ให้ของนั้นอยู่ตรงหน้า อย่าบิดหรือเอี้ยวตัวขณะยกของหนัก

1.4 ยกสิ่งของขึ้นช้าๆ และให้ชิดลำตัว

2. ไม่จัดเก็บขยะที่หามาได้ไว้ในบ้านพักหรือบริเวณที่พักอาศัย

3. ล้างมือก่อนทานอาหาร ดื่มน้ำ ทุกครั้ง

4. ไม่ควรสูบบุหรี่ในบริเวณที่ปฏิบัติงาน ยกเว้นพื้นที่ที่จัดให้ โดยเฉพาะเท่านั้น

5. หากพบเหตุการณ์ที่ไม่ปกติใดๆ เช่น การก่ออาชญากรรม อุบัติเหตุทางการจราจร อัคคีภัย เป็นต้น ควรรีบแจ้งหน่วยงานรับแจ้งเหตุด่วน-เหตุร้าย 191 เพื่อแก้ไขเหตุการณ์ได้อย่างทัน่วงที

3

การดูแลสภาพแวดล้อมของร้านรับซื้อของเก่า

การจัดสถานที่ทำงานให้สะอาดและมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยอย่างสม่ำเสมอทุกวันจะช่วยให้สภาพแวดล้อมของร้านรับซื้อของเก่าและบริเวณโดยรอบมีความสะอาด ปลอดภัย และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน อีกทั้งยังเป็นการปรับทัศนียภาพให้น่ามองอีกด้วย วิธีการที่ง่าย ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย และสามารถทำได้ด้วยตนเอง ได้แก่ การนำหลักปฏิบัติตามกิจกรรม 5 ส. มาใช้เป็นแนวทางการจัดระเบียบการทำงาน ประกอบด้วย

1. สะสาง คือ การแยกของที่ต้องการ ออกจากของที่ไม่ต้องการ และจัดของที่ไม่ต้องการทิ้งไป
2. สะดวก คือ การจัดวางสิ่งของต่างๆ ในที่ทำงานให้เป็นระเบียบ เพื่อความสะดวกและปลอดภัย
3. สะอาด คือ การทำความสะอาด (ปัด กวาด เช็ด ถู) เครื่องจักร อุปกรณ์ และสถานที่ทำงาน
4. สุขลักษณะ คือ สภาพหมดจด สะอาดตาถูกสุขลักษณะ และรักษาให้ดีตลอดไป
5. สร้างนิสัย คือ การอบรมสร้างนิสัย ในการปฏิบัติงานตามข้อปฏิบัติ 4 ส. ข้างต้นอย่างเคร่งครัด

4

การปฏิบัติตนเมื่อพบวัตถุต้องสงสัยหรือขงอันตราย

กรณี ทราบประเภทขงอันตรายหรือสารพิษ

เมื่อพบขงอันตรายหรือสารพิษที่สามารถระบุประเภทได้ เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย หลอดไฟ ภาชนะบรรจุสารเคมี สิ่งที่ต้องปฏิบัติ คือ

1. ไม่สัมผัสกับขงอันตรายหรือสารพิษนั้นโดยตรง
2. ใส่ถุงมือก่อนหยิบจับ แยกใส่ถุงส่งเทศบาลเพื่อนำไปกำจัดโดยเฉพาะ ถ้าพบขงเสียอันตรายจากภาคอุตสาหกรรม ปล่อยให้ยติติเชื่อ หรือกากกัมมันตรังสี ให้ดำเนินการเหมือนกรณีไม่ทราบประเภท

กรณี ไม่ทราบประเภทขงอันตราย แหล่งที่มา หรือลักลอบทิ้ง

ให้ปฏิบัติตามขั้นตอนและคำแนะนำดังต่อไปนี้

1. สังเกตลักษณะสิ่งที่มีสภาพอย่างไร เช่น
 - ๕ ภาชนะที่บรรจุมีลักษณะเป็นโลหะ ขวดพลาสติก ขวดแก้ว เป็นต้น
 - ๕ มีกลิ่นขงสารเคมีหรือไม่ ถ้ามีกลิ่นเป็นอย่างไร
 - ๕ สังเกตว่ามีฉลากหรือสัญลักษณ์แสดงถึงประเภทและอันตรายขงสิ่งนั้นหรือไม่ ถ้าพบควรหลีกเลี่ยงการสัมผัส

2. สังเกตบริเวณรอบๆ ของสิ่งที่พบ เช่น
 - ๕ บริเวณที่พบมีลักษณะอย่างไร เช่น บริเวณโล่ง ริมนถนน ในดง ภูเขาที่บ เป็นต้น เพราะส่วนใหญ่การลักลอบทิ้งของเสียอันตราย จะนำมาทิ้งไว้ทางไกลชุมชนและเป็นที่รกร้าง โดยทิ้งในเวลากลางคืน หรือช่วงเวลาไม่มีการสัญจรไปมา
 - ๕ มีการทิ้งไว้นานเท่าไร
3. สังเกตว่ามีสิ่งผิดปกติเกิดขึ้นหรือไม่ เช่น
 - ๕ มีกลุ่มคนแปลกหน้า ทิ้งขยะที่มีลักษณะต่างจากที่เห็นกันทั่วไป และแสดงความพิรุณ
 - ๕ คนที่อยู่ในบริเวณนั้นมีอาการเจ็บป่วยโดยไม่ทราบสาเหตุหรือไม่
 - ๕ มีสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์อื่นตายในบริเวณนั้นหรือไม่
4. รวบรวมข้อมูลที่สังเกตพบ
5. แจ้งเหตุฉุกเฉินกับเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

กรมควบคุมมลพิษ สายด่วน หมายเลข 1650 หรือ 0 2298 2405 ที่ให้บริการรับแจ้งเหตุฉุกเฉินจากอุบัติเหตุด้านสารเคมีและบริการข้อมูลการระบภัยสารเคมีเบื้องต้น และรายงานข้อมูลที่รวบรวมได้ เช่น รายละเอียดสิ่งที่พบเห็น มีลักษณะอย่างไร เพื่อเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ในการจัดการของเสียอันตรายนั้น อย่างเหมาะสมและรวดเร็ว

5

การเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นจากการทำงาน และการรักษาพยาบาลเบื้องต้น

ผู้ประกอบการอาชีพรับซื้อของเก่า ต้องทำงานกับขยะหลายประเภท มีโอกาสสัมผัสกับสารเคมี วัตถุอันตราย และเชื้อโรคต่างๆ จึงมีความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วย และเกิดโรคสูง ผู้ประกอบกิจการต้องจัดให้มีตุ๋ยาพร้อมเวชภัณฑ์ในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นที่พร้อมใช้งานตลอดเวลา และต้องให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับความรู้ด้านสุขอนามัย ความปลอดภัยในการประกอบอาชีพ เช่น การเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นบ่อย และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ได้แก่

1. อาการหายใจไม่สะดวก วิงเวียนศีรษะ คลื่นไส้ และอาเจียน:

เกิดจากหายใจเอาไอระเหยของสารเคมีบางชนิดที่ตกค้างในภาชนะบรรจุ หรือได้รับกลิ่นเหม็นซึ่งเกิดจากการเน่าเปื่อยหรือการย่อยสลายของขยะ

การรักษาเบื้องต้น

รับประทานยาแก้คลื่นไส้ อาเจียน
และนอนหลับพักผ่อน

2. โรคผิวหนังอักเสบ:

เกิดจากการแพ้สารเคมี หรือโลหะบางชนิด

อาการ

1. คันบริเวณผิวหนังอักเสบ เกิดผื่นแดง บวม
2. มีตุ่มน้ำ มีน้ำเหลือง หรือมีสะเก็ด
3. ถ้าไม่รักษาจะเป็นเรื้อรัง ผิวหนังหนา มีสีคล้ำ และเกิดลายเส้นได้

การรักษาเบื้องต้น

1. ใช้ยาล้างบริเวณที่เป็นตุ่มน้ำ น้ำเหลืองไหล
2. กินยาแก้อักเสบ

3. อาการปวดหัว

เกิดจากการพักผ่อนไม่เพียงพอ หรืออาจเป็นเพราะร่างกายได้รับสารอันตรายบางอย่างมากเกินไป

อาการ

1. ปวดหัวรุนแรงมาก
2. มีอาการพว่มาว เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว
3. แขน ขา อ่อนแรง

การรักษาเบื้องต้น

1. พักผ่อนสายตา และนอนพักผ่อน
2. เปลี่ยนทำงานอย่างอื่นที่ผ่อนคลาย
3. นวดบริหารเพื่อคลายเครียด
4. กินยาพาราเซตามอล ครั้งละ 1-2 เม็ด เพื่อแก้ปวด

4. อาการปวดท้องจากอาหารเป็นพิษ

เกิดจากการรับประทานอาหารที่ไม่สะอาด มีการปนเปื้อนแบคทีเรีย หรือสารพิษจากแบคทีเรีย

อาการ

ปวดท้องร่วมกับอาเจียน และท้องเดิน ซึ่งจะปวดกลางท้องรอบๆ สะดือหรือสูงกว่าเล็กน้อย

การรักษาเบื้องต้น

1. ถ้าอาเจียนให้วางกระเป๋าร้อนไว้ที่ท้องจะช่วยบรรเทาอาการอาเจียน
2. รับประทานยาแก้ท้องเดิน
3. ถ้าอาการยังไม่หายดีควรไปพบแพทย์

5. เกิดบาดแผลขณะปฏิบัติงาน

เกิดจากของมีคม เช่น ขวดแก้ว ขวดแตก ทิ่มแทง

การรักษาเบื้องต้น

1. ถ้าแผลตื้นหรือมีบาด (มีเลือดออกไม่มาก) ให้บีบเลือดออกมาเพื่อชะล้างสกปรกที่แผล

2. ถ้ามีฝุ่นผง หรือสิ่งสกปรกที่แผล ให้ล้างด้วยน้ำสะอาด กับสบู่ ใส่เบตาดีน
3. ปิดแผลด้วยผ้าก๊อช หรือพลาสติก
4. ควรทำความสะอาดด้วยแอลกอฮอล์ 70% ใส่ยาเบตาดีน และเปลี่ยนผ้าก๊อช วันละ 1 ครั้ง

6. สิ่งแปลกปลอมเข้าตา

การปฐมพยาบาลเบื้องต้น

1. ถ้ามีสิ่งแปลกปลอมเข้าตา เช่น น้ำ ฝุ่นผงเข้าตา ห้ามขยี้เพราะจะทำให้ตาแดง อักเสบติดเชื้อ หรืออาจเป็นแผลให้ลืมตาในน้ำสะอาด และกลอกตาไปมา หรือเทน้ำให้ไหลผ่านตาที่ถ่างหนึ่งตาไว้ถ้ายังไม่ออกให้คนอื่นช่วย โดยล้างมือให้สะอาด และใช้มุ่มผ้าที่สะอาด เช็ดผงออก ถ้าเช็ดแล้วยังไม่ออกควรรีบไปสถานพยาบาลใกล้บ้าน

2. ถ้าสารเคมีเข้าตาจะมีอาการระคายเคือง เจ็บปวด และแสบตามาก ให้ล้างตาด้วยน้ำสะอาดโดยให้น้ำไหลผ่าน ลูกตา ใช้ผ้าปิดตาหลวมๆ และไปพบแพทย์โดยเร็วที่สุด

การมีส่วนร่วมในการช่วงเหลือสังคม

ในระหว่างการทำงานของชาล้ง หากพบเห็นเหตุการณ์ที่ไม่ปกติใดๆ เช่น การก่ออาชญากรรม อุบัติเหตุทางการจราจร อัคคีภัย เป็นต้น ควรรีบแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบเพื่อแก้ไขเหตุการณ์ได้ทันทั่ว่งที่

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรับแจ้งเหตุ

เหตุด่วน-เหตุร้าย	123, 191
กองปราบปราม	1195
ศูนย์ดับเพลิงศรีอยุธยา	199
สายด่วนสิ่งแวดล้อม	1310
ศูนย์วิทยุราม	0 2246 0999
ศูนย์ควบคุมการจราจร (บนทางด่วน, บนพื้นราบ)	1543, 1197
ตำรวจท่องเที่ยว	1155
ตำรวจทางหลวง	1193
ฉุกเฉิน จส.100 จราจรและอุบัติเหตุ	1137, 0 2711 9151-8
สถานีวิทยุชุมชน ร่วมด้วยช่วยกัน	1677
แจ้งท่อประปาแตก	1125
แจ้งถนน - สะพานชำรุด	0 2246 0296
แจ้งน้ำท่วม ท่อตัน ฝาท่อชำรุด	0 2246 0317
แจ้งโทรศัพท์ขัดข้อง หมุน/กด 1177 ตามด้วยรหัสจังหวัด และเบอร์โทรศัพท์ที่เกี่ยวข้อง	
สอบถามหมายเลขโทรศัพท์	1133, 1188
ร้องเรียนการบริหารราชการ	1676
ศูนย์ส่งกลับและรพพยาบาลโรงพยาบาลตำรวจ	1691, 0 2255 1132-6
ศูนย์บริการชาวอุตุนิยมหาวิทยาลัย	1182
เทียบเวลา	1811
บริการติดต่อโทรศัพท์ระหว่างประเทศ	100

ศูนย์ข่าวกรมควบคุมมลพิษ

ศูนย์ข่าวกรมควบคุมมลพิษ จัดตั้งขึ้นตามนโยบายรัฐบาล พ.ศ. 2550 เพื่อเพิ่มขีดความสามารถปฏิบัติงานด้านข่าวสารต่อเป้าหมายในการรักษาความมั่นคงแบบบูรณาการ เพื่อนำมาแก้ไขปัญหต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน และเพื่อให้หน่วยงานรัฐมีประสิทธิภาพในการช่วยเหลือประชาชน โดยกรมควบคุมมลพิษ ได้ใช้การปฏิบัติงานร่วมกับศูนย์บริการประชาชน กรมควบคุมมลพิษ

ศูนย์บริการประชาชน กรมควบคุมมลพิษ (คพ.) จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านมลพิษ รับเรื่องราวร้องทุกข์ร้องเรียนเหตุฉุกเฉินจากอุบัติเหตุด้านสารเคมี และรับเรื่องราวร้องทุกข์ ร้องเรียนหน่วยงานต่างๆ ในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ณ ชั้น 1 อาคารกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเปิดช่องทางให้ประชาชนได้เข้ามาใช้บริการอย่างสะดวกและรวดเร็วโดยจัดทำคู่มือบริการแบบ One Stop Service ประกอบด้วยขั้นตอนขอรับบริการข้อมูลข่าวสาร ดังนี้

> ผู้รับบริการติดต่อเจ้าหน้าที่ข้อมูล ณ ห้องสมุดคพ. เพื่อแจ้งความจำนงค์ขอข้อมูลที่ต้องการซึ่งผู้รับบริการสามารถขอรับบริการสืบค้นเอกสารจากระบบสืบค้นของห้องสมุด คพ. ที่ www.library.pcd.go.th

> เมื่อพบข้อมูล ผู้ขอรับบริการกรอกข้อมูลในบัญชีผู้ขอรับบริการข้อมูลข่าวสาร และคำร้องขอข้อมูลข่าวสาร คพ.

> ในกรณีที่ไม่มีพบข้อมูล เจ้าหน้าที่ข้อมูลจะประสานกับผู้แทน สำนัก กอง ฝ่าย โดยส่งแบบคำร้องเพื่อดำเนินการต่อไป และกำหนดวันมารับข้อมูล หรือรับทางโทรสาร ไปรษณีย์ หรือดาวโหลดจากเว็บไซต์ (หากเกิน 30 วันจะคิดค่าจัดส่ง) ขณะเดียวกัน เจ้าหน้าที่ข้อมูลจะจัดทำครรณิ์ข้อมูลให้เป็นปัจจุบันทุกเดือน

ด้านการรับเรื่องราวร้องทุกข์ ร้องเรียน สามารถแจ้งปัญหาด้านมลพิษ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ คพ. เข้าตรวจสอบได้แก่ ทางโทรศัพท์หมายเลข 1650 หรือ 0 2298 2605 ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ e-petition@pcd.go.th ทางไปรษณีย์ ตู้ปณ. 33 สามเสนใน กรุงเทพฯ 10400 ทางโทรสาร 0 2298 2002, 0 2298 2596 และประชาชนที่เข้ามาใช้บริการด้วยตัวเอง ณ ศูนย์บริการประชาชน ชั้น 1 กรมควบคุมมลพิษ มีขั้นตอน ดังนี้

- > รับแจ้งเรื่องร้องทุกข์ (1 วัน)
- > ลงทะเบียน และตรวจสอบประวัติร้องเรียน
- > วินิจฉัย และส่งดำเนินการ (12 วัน)
- > ตรวจสอบข้อเท็จจริง พร้อมแจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อสรุปหาข้อเท็จจริง (25 วัน)
- > ระหว่างนี้จะแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (6 วัน)
- > แจ้งผู้ร้องเรียนเกี่ยวกับการติดตามผลการดำเนินการ และผลการดำเนินการ ซึ่งระยะเวลาดำเนินการขึ้นอยู่กับประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษ

ศูนย์บริการประชาชน ยังครอบคลุมการบริการข้อมูลด้านวิชาการต่าง ๆ ได้แก่ ด้านน้ำ ด้านอากาศ ด้านของเสียและสารอันตราย ด้านมลพิษ ด้านเทคโนโลยี รวมทั้งบริการข้อมูลวิชาการกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม โดยดาวน์โหลดข้อมูลด้านวิชาการได้ทางเว็บไซต์ <http://www.pcd.go.th> หรือสอบถามเพิ่มเติมได้ที่ 02 298 2000 ในหัวข้อข้อมูลและบริการ

RECYCLE

ติดต่อขอทราบข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

ส่วนลดและใช้ประโยชน์ของเสีย สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย
กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

92 ซอยพหลโยธิน 7 ถนนพหลโยธิน สามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทร. 0-2298-2408-11 โทรสาร 0-2298-2409

Website: <http://www.pcd.go.th>

เอกสารฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์ของกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม